

Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego
Katedry Chirurgii Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej Śląskiej Akademii Medycznej
w Katowicach

Kierownik zakładu: dr n. med. Eugeniusz Majewski
Institute of Nurse Surgery, Department of Surgery Faculty Care and Health Education,
Silesian Academy of Medical Katowice
Headmaster of Istitute: doctor Eugeniusz Majewski

URSZULA SKOTNICKA–GRACA, MARZENA KOWALSKA,
ELŻBIETA KOPCZYŃSKA

***Nipple cancer disease prevention among students of ŚAM (Silesian
Academy of Medicine)***

Pierwotna profilaktyka schorzeń sutka wśród studentek ŚAM

WSTĘP

Rak sutka jest najczęstszym nowotworem złośliwym u kobiet. Dlatego bardzo ważną rolę stanowi tutaj właściwe zapobieganie i wczesne wykrywanie zmian. Należy dążyć do tego, aby każda kobieta miała niezbędny zasób wiedzy pozwalający w sposób właściwy dbać o profilaktykę w/w schorzeń. Systematyczna samokontrola piersi umożliwia wcześniejsze wykrycie raka, kiedy istnieje szansa całkowitego wyleczenia. Taką wiedzę powinny posiadać, stosować, a także rozpowszechniać służby medyczne, np. pielęgniarki.

CEL BADAŃ

Wobec ogromnego znaczenia samobadania piersi dla możliwości wykrycia i wczesnego leczenia schorzeń sutka celem badań było zobrazowanie, w jakim stopniu studentki kierunku pielęgniarstwa

- znają tematykę schorzeń sutka,
- stosują wobec siebie profilaktykę,
- prowadzą edukację zdrowotną wśród pacjentów i znajomych.

MATERIAŁ I METODA

Badaniem objęto studentki kierunku pielęgniarstwa i pielęgniarstwa opiekuńczego Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej Śląskiej Akademii Medycznej.

Przebadano 80 osób w wieku 20 – 25 lat.

Jako metodę zastosowano kwestionariusz ankiety. Ankieta była anonimowa, jednorazowa skonstruowana dla potrzeb badania.

Ankieta obejmowała część teoretyczną badającą poziom wiedzy studentek na temat schorzeń sutka. Dalsza część dotyczyła umiejętności i stosowania samokontroli piersi. W części trzeciej zawarte zostały pytania dotyczące edukacji zdrowotnej podejmowanej przez studentki wobec znajomych i pacjentów.

WYNIKI I ICH OMÓWIENIE

Jak wynika z przeprowadzonych badań 100% respondentek potrafi wymienić produkty, które są zalecane w profilaktyce w/w schorzeń. Do najczęściej wymienianych produktów należą: brokuły, ryby morskie, soja.

Jako produkty, które najczęściej występują w diecie badanych, wskazywane są ryby morskie i brokuły. Do najrzadziej spożywanych produktów należy soja. Nie wykorzystuje jej w diecie aż 68% przebadanych osób.

100% badanych nigdy nie wykonywała USG piersi i większość (62%) nie wie, kiedy to zrobi, 38% wskazuje na 40 rok życia. 40 – 50 rok życia to wiek, kiedy wg badanych należy wykonać mammografię, tak podaje 95%, a 5% uważa, że należy to zrobić, dopiero kiedy wyczuje się guzek.

Jako czynniki, które zwiększają ryzyko zachorowania na raka piersi są wymieniane: czas/wiek (100%), nieregularny cykl miesięczkowy (55%), waga (15%), palenie papierosów (12.5%).

Uzyskane wyniki z części teoretycznej wskazują na dostateczną wiedzę przyszłych pielęgniarek na badany temat. Sytuacja wygląda gorzej, jeśli chodzi o praktyczne wykorzystanie tej wiedzy.

Jeśli chodzi o samobadanie piersi 95% wykonuje je raz w miesiącu. Prawidłowo też respondentki określają czas przeprowadzenia badania, a więc 2-3 dni po zakończeniu miesiączki(100%). 82.5% podaje, że badanie to należy wykonywać w pozycji stojącej i leżącej, a 17.5% uważa, że właściwe pozycje to leżąca i siedząca.

Na pytanie czy uważasz, że prawidłowo wykonujesz samobadanie piersi aż 60% odpowiedziało, że ma co do tego wątpliwości, 7.5% twierdzi, że nie potrafi prawidłowo wykonać samokontroli piersi, a tylko 32,5% nie ma wątpliwości co do poprawności stosowanego przez siebie badania piersi.

Respondentkom brakuje wiedzy co do obowiązujących przepisów, aż 42.5% uważa, że aby zgłosić się do onkologa należy mieć skierowanie od lekarza pierwszego kontaktu 27.5% nie potrafi odpowiedzieć na to pytanie i tyle samo uważa, że takie skierowanie nie jest potrzebne.

Z badań wynika, że lekarz, lub pielęgniarka wykonywali badanie piersi, jako część z całości badania u 30% studentek, tylko na wyraźną prośbę wskazuje 10%, a 60% twierdzi, że nigdy nie było badanych w tym kierunku.

Na pytanie „gdybyś wyczuła anomalię na piersi do kogo skierowałabyś się?\": 100% wskazało lekarza, 10% zwróciłoby się też do przyjaciółki, a 3% równocześnie obserwowałoby zmianę.

Wszystkie badane orientują się, czy w rodzinie występowały schorzenia piersi, u 90% rodzin badanych takie choroby nie występowały, u 10% tak.

Jeśli chodzi o edukację zdrowotną, podejmuje ją tylko 27% badanych, pozostała część nigdy nie rozmawiała na ten temat z pacjentkami, ani też ze znajomymi. . Może to być spowodowane kilkoma czynnikami:

- brakiem pewności siebie i swoich umiejętności nauczania (w planie nauczania studentów licencjatu nie ma przedmiotu dydaktyki),
- wskazaną niepewnością badanych co do poprawności techniki samokontroli piersi,
- częstym, lecz zbyt krótkim w trakcie studiów kontaktem z pacjentami.

WNIOSKI

Większość badanych studentek posiada dobrą wiedzę z poruszonego zagadnienia zarówno profilaktyki, jak i zasad samokontroli piersi.

Niepokojącym jednak jest fakt dużej trudności w praktycznym zastosowaniu tej wiedzy.

Tylko niewielka część nie ma wątpliwości co do poprawności stosowanej przez siebie techniki samokontroli.

Bardzo mała część badanych podejmuje edukację zdrowotną wobec pacjentów czy znajomych.

W związku z uzyskanymi wynikami można sądzić, że studentki, a przyszłe pielęgniarki mają dobrą podbudowę teoretyczną, należy jednak położyć większy nacisk na praktyczną naukę, np. przeprowadzania samokontroli piersi, a także zasad tworzenia i stosowania programów edukacyjnych.

PIŚMIENNICTWO

1. Olszewski W., Kompendium postępowania przed i pooperacyjnego w chirurgii ogólnej, PZWL Warszawa 1985, 120
2. www.raksutka.pl

STRESZCZENIE

Rak sutka jest najczęstszym nowotworem złośliwym u kobiet. Dlatego bardzo ważną rolę stanowi tutaj właściwe zapobieganie i wczesna wykrywanie zmian. Należy dążyć do tego, aby każda kobieta miała niezbędny zasób wiedzy pozwalający w sposób właściwy dbać o profilaktykę w/w schorzeń. Systematyczna samokontrola piersi umożliwi wcześniejsze wykrycie raka, kiedy istnieje szansa całkowitego wyleczenia. Taką wiedzę powinny posiadać, stosować, a także rozpowszechniać służby medyczne, np. pielęgniarki.

Badaniem objęto 80 studentek licencjatu Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej o kierunku: pielęgniarstwo. Wśród respondentów została przeprowadzona anonimowa ankieta dotycząca zagadnień profilaktyki schorzeń sutka.

Znacząca większość badanych zna teoretyczne zasady zapobiegania w/w chorobom, jednak ma wątpliwości, co do poprawności praktycznej samokontroli. Ma z tym kłopot aż

60% respondentek. Mimo to 95% wykonuje samokontrolę raz w miesiącu. 60% również podaje, że nigdy nie została przebadana przez lekarza, czy pielęgniarkę w tym kierunku. Jeśli chodzi o edukację zdrowotną podejmuje ją tylko 27% studentek, pozostała część nigdy nie rozmawiała na ten temat z pacjentkami, ani też ze znajomymi.

W związku z uzyskanymi wynikami można sądzić, że studentki, a przyszłe pielęgniarki mają dobrą podbudowę teoretyczną, należy jednak położyć większy nacisk na praktyczną naukę, np. przeprowadzania samobadania piersi, a także zasad tworzenia i stosowania programów edukacyjnych przez pielęgniarki.

SUMMARY

Nipple cancer is the most frequent tumour among women. That is why the most important is prevention and detection of changes early. We should try to make women know how to prevent nipple cancer disease by giving them essential information. Systematic breasts control makes possible to detect cancer disease earlier when there is still a possibility for a complete recover. Health services (e.g. nurses) should handle, adapt and diffuse this kind of knowledge.

80 students of nursery major from Silesian Academy of Medicine answered questions from anonymous questionnaire about nipple disease prevention. Results of the research gave us information that most of students have theoretical knowledge of preventing nipple diseases, but they are not sure about using self-control in practice. Almost 60% of responders have a problem with it. Nevertheless 95% of them are carrying out self-control once a month. 60% of responders also said that they had never been testing in case of breast diseases by any doctor or nurse. Only 27% of students are trying to learn more about prevention, rest of them has never talk about it with patients or friends.

Because of the survey results we suppose that students, and nurses in the future, have good theoretical background, but there is need to put more pressure on practice e.g. carrying out self-control and also make and adapt education programs by nurses.